

Brüsszel, 2021. május 28.
(OR. en)

9032/21

ENV 331
CLIMA 119
IND 141
CHIMIE 59
TRANS 319
AGRI 232
ENER 198
SAN 315
COMPET 386
ECOFIN 468
CONSOM 123
MARE 17
RELEX 463

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Bolygónk egészségessé tétele mindenki számára – Uniós cselekvési terv: „Út a szennyezőanyag-mentes levegő, víz és talaj felé”

1. A Bizottság 2021. május 12-én elfogadta a „Bolygónk egészségessé tétele mindenki számára – Uniós cselekvési terv: »Út a szennyezőanyag-mentes levegő, víz és talaj felé«” című, fent említett közleményt, amely az európai zöld megállapodás egyik kulcsfontosságú eredménye.
2. A Bizottság a közleményében új átfogó keretet határoz meg a szennyezéssel szembeni uniós fellépést illetően. Ez a keret kilenc kiemelt kezdeményezés és egyéb intézkedések – köztük jogalkotási javaslatok – alapján iránytűként szolgál a környezetszennyezés megelőzésének valamennyi vonatkozó uniós szakpolitikában történő általános érvényesítéséhez, a vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtásának felgyorsításához és a lehetséges hiányosságok azonosításához. Annak érdekében, hogy segítsen az EU-nak megvalósítani a 2050-re kitűzött, a bolygónk mindenki számára történő egészségessé tételére vonatkozó célt, a Bizottság a cselekvési tervben a 2030-ig tartó időszakra vonatkozóan kulcsfontosságú célokat határoz meg, amelyek mutatóként szolgálnak a szennyezésnek a forrásnál történő csökkentése terén elért eredményeknek – a levegő- és zajszennyezéssel, a biológiai sokféleséggel, a növényvédő szerekkel, a mikroműanyagokkal és a hulladékkal kapcsolatos meglévő jogszabályok és kezdeményezések alapján történő – méréséhez.

3. Az uniós cselekvési tervet két szolgálati munkadokumentum támogatja: „A szennyezőanyag-mentességi célkitűzés figyelemmel kísérésére és jövőbeli alakulására vonatkozó keret felé”, illetve a „Digitális megoldások a szennyezőanyag-mentesség érdekében” című dokumentum.
 4. A Bizottság 2021. május 21-én nyújtotta be a cselekvési tervet a környezetvédelmi munkacsoport számára, és megválaszolta az első kérdéseket.
 5. A Tanács (Környezetvédelem) következő, 2021. június 10-i ülésén tartandó véleménycsere előkészítéseként mellékelten továbbítjuk a delegációknak az elnökség háttéranyagát, amely tartalmaz három, a vita strukturálását szolgáló kérdést.
 6. Felkérjük az Állandó Képviselők Bizottságát, hogy nyugtázza az elnökségi háttéranyagot, és továbbítsa azt a Tanácsnak a 2021. június 10-én folytatandó véleménycsere keretében történő megvitatás céljából.
-

**A Környezetvédelmi Tanács ülése,
2021. június 10.**

– Véleménycsere –

***Bolygónk egészségessé tétele mindenki számára
Uniós cselekvési terv: „Út a szennyezőanyag-mentes levegő, víz és talaj felé”***

Elnökségi háttéranyag és kérdések a miniszterek számára

2019 óta az európai zöld megállapodás¹ keretében különböző szakpolitikákat és intézkedéseket indítottak a klímasemlegesség 2050-ig történő megvalósítása, valamint a különböző ágazatok közötti szinergiák előmozdítása érdekében. Az embereket, állatokat és ökoszisztémákat veszélyeztető tartós fenyegetésekre válaszul az európai zöld megállapodás *„felhívja az EU-t, hogy egyebek mellett kísérje jobban figyelemmel a levegő, a víz, a talaj és a fogyasztási cikkek szennyezését, készítsen beszámolókat arról, valamint előzze meg és orvosolja azt”*².

Ambíciószint, prioritások és célok

Az Európai Bizottság által 2021. május 12-én elfogadott, „Bolygónk egészségessé tétele mindenki számára – Uniós cselekvési terv: »Út a szennyezőanyag-mentes levegő, víz és talaj felé«” című közlemény³ az utolsó építőköve az új stratégiák és szakpolitikák ezen csomagjának, amely meghatározza az EU-ban a toxikus anyagoktól mentes környezetre vonatkozó elképzeléseket, és integrált megközelítés keretében egyesíti valamennyi folyamatban lévő és tervezett erőfeszítést, előtérbe helyezve a szennyezés megakadályozását. E célból a Bizottság hatékonyabb „szennyezőanyag-mentességi hierarchiát” határoz meg, figyelembe véve a Szerződésben foglalt elveket, nevezetesen az elővigyázatosság elvét, a megelőzés elvét és azokat az elveket, amelyek szerint a környezeti károkat elsődlegesen a forrásuknál kell elhárítani, valamint a „szennyező fizet”-elvet.

¹ COM(2019) 640.

² COM(2021) 400, 1. o.

³ Lásd ugyanott.

A cselekvés fordított piramisának tetején a megelőzés áll, mivel a szennyezést mindig a forrásnál kell megakadályozni, és csak abban az esetben szabad minimalizálni, ha a megakadályozás nem lehetséges. Ennek céljából elengedhetetlen az áruk és szolgáltatások tervezésének, előállításának, szállításának, teljesítésének és/vagy felhasználásának és ártalmatlanításának módjára összpontosítani. Végül, amikor a szennyezés bekövetkezik, azt orvosolni kell – és meg kell téríteni a kapcsolódó károkat.

A szennyezőanyag-mentességi célkitűzés átfogó célkitűzés, amely hozzájárul az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjéhez, és kiegészíti a 2050-re teljesítendő uniós klímasemlegességi célkitűzést a tiszta és körforgásos gazdaságra és a biológiai sokféleség helyreállítására irányuló célokkal szinergiában.

A cselekvési terv fő célkitűzése, hogy előmozdítsa a környezetszennyezés megelőzésének valamennyi vonatkozó uniós szakpolitikába történő beillesztését, hatékony és arányos módon maximalizálva a szinergiákat, fokozva a végrehajtást és azonosítva a lehetséges hiányosságokat vagy kompromisszumokat. A fellépés előmozdítása érdekében a terv hat célt tűz ki 2030-ra, a levegő- és zajszennyezéstől kezdve a kémiai peszticideken át a mikroműanyagokig és a hulladékkezelésig.

Ezeket a célokat 2021 és 2024 között végrehajtandó intézkedések kísérik, amelyek a szövegben szereplő kilenc kiemelt kezdeményezéssel együtt úgy vannak kialakítva, hogy kiegészítsék az európai zöld megállapodás számos egyéb kezdeményezését és eszközét, hozzájárulva ezáltal az egészségünk és jólétünk javításához, az ökoszisztémák megőrzéséhez, valamint a termelésből és fogyasztásból származó szennyezőanyag-mentesség megvalósításához. A célok többsége a jogszabályok értékeléséhez és felülvizsgálatához kapcsolódik a jogi eszközök végrehajtásának és betartatásának javítása érdekében, különös tekintettel a zajra, a vízre, a levegőre és a talajminőségre.

A szennyezőanyag-mentes átalakítás megvalósítása érdekében a cselekvési terv intézkedéseket határoz meg a jogszabályok szigorúbb végrehajtásának és betartatásának biztosítására, a társadalom egésze által történő fellépés ösztönzésére, a globális változások előmozdítására és az elért haladás nyomon követésére, a tendenciák előrejelzésére és a szennyezőanyag-mentesség általános érvényesítésére.

Egészségünk és jóllétünk javítása

A közlemény fő célja az egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentése a szennyezőanyag-mentesség révén, valamint a városi szennyezőanyag-mentességi fellépés támogatása. Ennek érdekében a Bizottság a különböző ágazatok közötti nemzeti, európai és nemzetközi szintű közös intézkedések megerősítését javasolja a közleményben. A cselekvési terv szociális dimenziója egyrészt az egészségügyi ágazatra vonatkozó szakpolitikákra összpontosít, például a rákellenes terven keresztül, másrészt pedig a környezetvédelmi jogszabályokkal való kölcsönhatásra, így például a levegőminőségről, az ivóvízről, a fürdővízről és a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvek, valamint a vegyi anyagokra vonatkozó stratégia folyamatban lévő, illetve soron következő felülvizsgálatára. A településtervezés kulcsfontosságú az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, a fenntartható és intelligens mobilitási stratégia, az épületkorszerűsítési program, a Horizont Európa keretében megvalósuló küldetések és az új európai Bauhaus keretében végrehajtott fejlesztések pedig jelentős mértékben hozzájárulhatnak a szennyezőanyag-mentességi célkitűzés és célértékek eléréséhez, amennyiben ösztönzik a nemzeti, a regionális és a helyi szintű fellépést, szem előtt tartva ezen eszközök eredeti célját is, azaz a szennyezésnek a forrásánál történő csökkentéséhez való hozzájárulást.

Bolygónk tűrőképességének határain belül élni

A szennyezés az évek során óriási nyomást gyakorolt ökoszisztémáinkra, veszélyeztetve a biológiai sokféleséget. A Bizottság a cselekvési tervben egyértelmű, közvetlenül a környezethez kapcsolódó intézkedéseket határoz meg, hangsúlyozva a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia és a most készülő uniós talajstratégia keretében megvalósítandó, jogilag kötelező erejű jövőbeli uniós természet-helyreállítási célkitűzések fontosságát. Szükség van továbbá a szennyezőanyag-mentesség regionális megközelítésére, a levegőt, az édesvizeket, a tengereket és az óceánokat védő hatályos szabályozási keretekkel – így például a nemzeti kibocsátáscsökkentési kötelezettségvállalási irányelvvel, a víz-keretirányelvvel, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvvel és a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiával – való sinergiák pedig újból meghatározó szerepet fognak betölteni.

A termelésből és a fogyasztásból származó szennyezőanyag-mentesség felé

Termelésünk és fogyasztásunk módja az európai zöld megállapodás egyik prioritása, a Bizottság pedig a cselekvési tervben is foglalkozik a szennyezőanyag-mentesség felé vezető út ipari és gazdasági dimenzióival. E cél elérése érdekében szükség van a gazdaság körforgásos és környezetbarát megközelítésére, amelynek egyik aspektusa a szennyezőanyag-mentes választások előmozdítása a hatályos kereteknek – így például a termék környezeti lábnyomának, a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervnek, az ipari kibocsátásokról szóló irányelvnek és az uniós ökocímkének – a végrehajtása és javítása révén, valamint az olyan, küszöbön álló kezdeményezések végrehajtása, mint például a környezetbarát jellegre vonatkozó állításokkal kapcsolatos kezdeményezés és az energiaadó-irányelv felülvizsgálata.

A szennyezőanyag-mentes átalakítás közös megvalósítása

Az emberi egészség és jóllét javítása, annak elismerése, hogy bolygónk határain belül kell élnünk, valamint a termelés és a fogyasztás szennyezőanyag-mentességének irányába való haladás jelentette hármas célkitűzés megvalósítása érdekében a Bizottság a cselekvési tervben új és folyamatban lévő kezdeményezések széles körére irányítja rá a figyelmet. Hangsúlyozza továbbá az összehangolt tervezési és végrehajtási folyamat fontosságát a szennyezőanyag-mentességi célkitűzés és célértékek megvalósítása felé történő folyamatos előrehaladás biztosítása érdekében, egyúttal a szennyezést annak forrásánál kezelve. Ez hosszú távú előnyökkel jár majd a környezet számára a legszisztematikusabb és legfenntarthatóbb módon, figyelembe véve egyúttal a legfrissebb tudományos ismereteket és normákat, amelyekkel végső soron biztosítható polgáraink és ökoszisztémáink egészsége. A szennyezőanyag-mentességre való törekvés ugyanakkor hozzájárulhat ösztönző előrelépésekhez és az e kezdeményezéseken belüli lehetőségek megerősítéséhez.

A szigorúbb végrehajtás és érvényesítés lehetővé tétele érdekében a Bizottság a cselekvési tervben számos intézkedést sorol fel, így például a következőket: a nemzeti hatóságok és a környezetvédelmi ügynökségek, ellenőrök, auditorok, rendőrök, ügyészek és bírák európai hálózata által közösen végrehajtott új együttes megfelelési intézkedések kidolgozása; a környezetvédelmi és egyéb végrehajtó hatóságok közötti együttműködés elmélyítése annak érdekében, hogy ágazatokon átívelő megfelelési intézkedéseket lehessen kidolgozni nemzeti és határokon átnyúló szinten; a környezeti bűnözésről szóló irányelv megerősítése; a környezeti felelősségről szóló irányelv megvizsgálása és esetleges felülvizsgálata; a megfelelés biztosítására vonatkozó szabványosított rendelkezések kidolgozása európai és nemzetközi szinten; magasan fejlett technológiák előmozdítása; valamint a civil társadalom megerősítése annak érdekében, hogy megfelelés-felügyelőként léphessen fel.

A Bizottság a 8. környezetvédelmi program keretében integrált, a szennyezőanyag-mentességi célkitűzés figyelemmel kísérésére és jövőbeli alakulására vonatkozó keretet fog kidolgozni, amelyben elemzi majd a szinergiákat, nyomon követi az előrehaladást, valamint előmozdítja az integrált megoldásokat és ajánlásokat. Az első jelentés 2022-re, a második pedig 2024-re várható. Ennek megvalósítása érdekében meg kell majd erősíteni a meglévő struktúrákat, így például a szennyezőanyag-mentességgel foglalkozó uniós tudásközpontokat. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség, a Közös Kutatóközpont és a nemrégiben létrehozott Európai Éghajlat- és Egészségvédelmi Megfigyelőközpont meghatározó szerepet fog betölteni a figyelemmel kísérést és a jövőbeli alakulást célzó eszközhöz kapcsolódó adatgyűjtésben.

Az érdekelt felek szennyezőanyag-mentességgel foglalkozó új platformjának a Régiók Bizottságával együttműködésben történő létrehozása összefogja majd a különböző szakpolitikai területek érdekelt feleit és szakértőit a szennyezőanyag-mentességi menetrend hatékony és általános érvényesítése, a közös felelősségviselés elősegítése, valamint az olyan együttműködés, integrált megoldások és intézkedések előmozdítása érdekében, amelyekkel maximalizálhatók a dekarbonizációs és a Covid19 utáni helyreállítási erőfeszítésekkel való szinergiák.

Nemzetközi szinten az EU – a cselekvési tervvel összhangban – kereskedelempolitikai kezdeményezésekkel és szabadkereskedelmi megállapodásokkal elő fogja mozdítani a szennyezőanyag-mentességi célkitűzést, és megerősíti e megállapodások kereskedelemről és fenntartható fejlődésről szóló fejezeteinek végrehajtását és érvényesítését.

A Környezetvédelmi Miniszterek Tanácsának 2021. június 10-i ülésén folytatandó véleménycseréhez javasolt kérdések:

- A tagállamok hogyan értékelik a szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervvel kapcsolatos megközelítést, valamint e terv hatókörét és ambíciószintjét?
- Figyelembe véve az európai zöld megállapodás keretében bemutatott számos stratégiával való összefüggéseket, hogyan növelhető a szinergiák hatása?
- A szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervben meghatározott fő végrehajtási és érvényesítési intézkedések közül melyek a legfontosabbak a tagállamok számára?